

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2012-2-151
Karar Sayısı : 13-09/127-57
Karar Tarihi : 06.02.2013

(Önaraştırma)

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE,
Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR, Kenan TÜRK

B. RAPORTÖRLER : Remzi Özge ARITÜRK, Hatice YAVUZ

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : - Gizlilik talebi bulunmaktadır.

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN : - Tokat Özel Zileliler Sürücü Kursu
Adnan Menderes Cad. ESO Binası Kat:2 Zile/Tokat

(1) **E. DOSYA KONUSU:** Tokat Özel Zileliler Sürücü Kursu'nun kurs ücretlerini maliyetinin altında belirlemek suretiyle rakiplerini piyasa dışına itmeyi amaçladığı iddiası.

(2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvuruda özetle;

- Tokat ili genelinde B sınıfı sürücü belgesi için sürücü kursu ücreti ortalama 450 TL iken, Tokat Özel Zileliler Sürücü Kursu (Zileliler Sürücü Kursu)'nun yürüttüğü düşük fiyat politikası sonucu Turhal ve Zile'de bu ücretin 175 TL düzeyinde olduğu,
- Bir sürücü kursunun aylık sabit giderinin 9.000 TL düzeyinde olduğu; 175 TL kurs ücreti ile bir dönemde 35 kursiyer kaydı yapan sürücü kursunun bir dönemdeki gelirinin ise 6.125 TL olarak gerçekleştiği ve bu durumun sürücü kursları bakımından açık bir gelir-gider dengesizliği yarattığı,
- 2007 yılından bu yana söz konusu uygulamalarına devam eden Zileliler Sürücü Kursu'nun bu uygulaması ile rakip sürücü kurslarını piyasa dışına itmeyi amaçladığı, anılan kursun maddi imkânlarının yeterli olması nedeniyle maliyet altı fiyatlama katlanabildiği, ancak bu uygulamaya maruz kalan kendilerinin artık piyasa dışına çıkma noktasına geldikleri

iddia edilmektedir.

(3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 11.07.2012 tarih ve 5562 sayı ile intikal eden başvuru üzerine hazırlanan 31.08.2012 tarih ve 2012-2-151/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu 20.09.2012 tarihli Kurul toplantısında görüşülerek, 12-44/1371-M sayı ile önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca yapılan inceleme üzerine hazırlanan 29.01.2013 tarih ve 2012-2-151/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.

(4) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; başvuru konusu iddialar hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

- (5) Rekabet Kurulunun 26.07.2007 tarih ve 07-62/761-263 sayılı, 23.08.2007 tarih ve 07-68/838-309 sayılı kararlarında; 2918 Karayolları Trafik Kanunu'nun 41/d maddesi uyarınca sürücü adaylarının Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde motorlu taşıt kullanabilmek için sürücü kurslarında eğitim almak ve eğitimden sonra düzenlenen sınavları başarı ile geçmek durumunda oldukları, anılan kanuni zorunluluk nedeniyle kurslar tarafından verilen bu hizmetin herhangi bir ikamesinin bulunmadığı belirtilmiş ve ilgili ürün pazarı sürücü adaylarına yönelik özel öğretim hizmetleri pazarı olarak belirlenmiştir. Söz konusu Kurul kararlarına paralel olarak mevcut dosya kapsamında da ilgili ürün pazarı "*sürücü adaylarına yönelik özel öğretim hizmetleri pazarı*" olarak tespit edilmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (6) Başvuru konusu iddialar, Zileliler Sürücü Kursu'nun Turhal ve Zile ilçelerindeki faaliyetlerine yöneliktir. Başvurudaki iddialardan biri Tokat il merkezinde fiyatların yüksek olmasına rağmen Zileliler Sürücü Kursu'nun söz konusu ilçelerde düşük fiyat uygulayabildiğine ilişkindir. Bu bağlamda, Tokat il merkezi ve ilçeleri arasında farklı fiyatların uygulanmasının mümkün olduğu anlaşılmaktadır. Dosya kapsamında Zileliler Sürücü Kursu sahibi ile yapılan görüşmede de kursiyerlerin genellikle buldukları ilçedeki sürücü kurslarından hizmet aldığı, bunun istisnalarına çok rastlanmadığı bilgisi edinilmiştir. Verilen hizmetin yaygınlığı, belli standartlara sahip olması ve bu standartların birtakım düzenleyici otoritelerin denetiminde bulunması gibi hususlar da bu tespiti desteklemektedir. Öneri araştırmanın Zileliler Sürücü Kursu'nun, şubelerinin bulunduğu Turhal ve Zile ilçelerindeki faaliyetlerine yönelik olarak açılmış olduğu da dikkate alındığında, dosya kapsamında ilgili coğrafi pazarlar "*Tokat ili Turhal ilçesi*" ve "*Tokat ili Zile ilçesi*" olarak belirlenmiştir.

I.2. Değerlendirme

- (7) Başvuru konusunu, Tokat ilinin Zile ve Turhal ilçelerinde faaliyet gösteren Zileliler Sürücü Kursu'nun rakiplerini piyasa dışına itecek şekilde maliyetlerinin altında düşük fiyat uyguladığı iddiası oluşturmaktadır.
- (8) 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun (4054 sayılı Kanun)'un 6. maddesinde hâkim durumdaki teşebbüslerin bu durumlarını kötüye kullanmaları "*Bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hâkim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanması hukuka aykırı ve yasaktır*" hükmü aracılığıyla düzenlenmektedir.
- (9) Maliyet altı fiyatlama, bazı koşulların gerçekleşmesi halinde 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında "yıkıcı fiyatlama" olarak değerlendirilmektedir. Yıkıcı fiyat genel olarak, hâkim durumdaki bir teşebbüsün pazar gücünü korumak veya artırmak üzere mevcut veya potansiyel rakiplerinden birini veya daha fazlasını piyasa dışına çıkarmak, disipline etmek ya da diğer biçimlerle rakibin rekabetçi davranışını engellemek için kısa vadede maliyetinin altında satış fiyatı belirleyerek zarar etmeyi göze aldığı rekabeti kısıtlayıcı bir fiyatlama stratejisidir. Yıkıcı fiyat uygulamasında, her ne kadar kısa dönemde tüketiciler düşük fiyatlardan faydalansa da, rekabetin kısıtlanması orta veya uzun dönemde yüksek fiyatlar, düşük kalite ve tüketici tercihlerinin azalması gibi istenmeyen sonuçlar doğurabilmektedir.

- (10) Dosya konusu iddiaların Kanun'un 6. maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için söz konusu fiyatlamayı uygulayan teşebbüsün hâkim durumda bulunması gerekmektedir. Bu nedenle öncelikle Zileliler Sürücü Kursu'nun belirlenen ilgili pazarda hâkim durumda olup olmadığı incelenmiştir. Hâkim durumun tespitinde birçok pazar bakımından incelenen teşebbüsün ilgili pazardaki konumunun birincil göstergesi, teşebbüsün sahip olduğu pazar payıdır. Bu çerçevede ilgili pazarın yapısı ve pazar paylarının tespiti açısından Zileliler Sürücü Kursu, Turhal İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ve Zile İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden bilgi talep edilmiştir.
- (11) Turhal İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden elde edilen bilgilere göre, söz konusu ilçede üç sürücü kursu faaliyet göstermektedir. Bu sürücü kursları Zileliler Sürücü Kursu (Turhal Şubesi), Özel Turhal Lider MTSK ve Özel Turhal Çağdaş MTSK'dır. Bunların yanı sıra, aynı ilçede faaliyet gösteren Özel Plevne MTSK'nın ise 01.06.2010 tarihinde faaliyetlerine son verdiği belirtilmiştir.
- (12) Zile İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gelen bilgilere göre, anılan ilçede üç sürücü kursu faaliyet göstermektedir. Bu sürücü kursları Zileliler Sürücü Kursu (Zile Şubesi), Özel Yıldız Kardeşler MTSK ve Özel Öz Sistem MTSK'dır.
- (13) Dosya mevcudu bilgilerden, sürücü kurslarına verilen kontenjan sayısının 2012 yılına kadar kursun sahip olduğu araç sayısına göre, bu yıl itibariyle ise binadaki derslik sayısına göre belirlendiği anlaşılmıştır. Dolayısıyla, bu düzenlemenin kursların kontenjan sayıları arasındaki farkı azalttığı görülmüştür.
- (14) Bu bağlamda, 2007-2012 yılları arasında Turhal ve Zile ilçelerinde faaliyet gösteren teşebbüslerin verilen sertifika adedi ve kontenjan sayısına göre pazar payları incelenmiştir. Dosya mevcudu bilgilerden; Zileliler Sürücü Kursu'nun Zile ilçesinde verilen sertifika sayısına göre pazar payının 2007 yılında %(.....) olduğu, ancak bu oranın 2010 yılında %(.....)'e düştüğü anlaşılmıştır. 2012 yılında ise söz konusu teşebbüsün %(.....), en yakın rakibinin ise %(.....) oranında pazar payına sahip olduğu görülmüştür. Diğer taraftan, kontenjan sayılarına göre hesaplanan pazar payı değerleri incelendiğinde, Zileliler Sürücü Kursu'nun 2012 yılında %(.....) oranındaki pazar payı ile ikinci sırada yer aldığı anlaşılmıştır.
- (15) Dosya mevcudu bilgilerden; Zileliler Sürücü Kursu'nun Turhal ilçesinde verilen sertifika sayısına göre pazar payının 2007 yılında %(.....) olduğu, bu oranın yeni bir rakibin piyasaya girdiği 2011 yılında %(.....)'ye, 2012 yılında ise yaklaşık olarak %(.....)'ye düştüğü görülmüştür. Ayrıca, 2012 yılında Zileliler Sürücü Kursu'nun en yakın rakibinin %(.....) oranında pazar payına sahip olduğu da belirlenmiştir. Diğer taraftan, kontenjan sayılarına göre hesaplanan pazar payı değerleri incelendiğinde, 2012 yılında kontenjan sayısına ilişkin düzenlemede değişiklik yapılması ile Zileliler Sürücü Kursu'nun %(.....) oranıyla rakiplerin pazar paylarına çok yakın bir paya sahip olduğu anlaşılmıştır.
- (16) Hâkim durum değerlendirmesinde göz önünde bulundurulacak temel unsurlardan bir diğeri pazara giriş ve pazarda büyüme engelleridir. Bu çerçevede, pazara yeni teşebbüslerin girmesinin ya da pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin büyümesinin önünde engeller bulunup bulunmadığının incelenmesi önem arz etmektedir. Sektörün geneli incelendiğinde, sunulan hizmetin niteliği ve yüksek yatırım maliyetine ihtiyaç duyulmaması gibi nedenlerle pazara giriş ve pazarda büyüme engellerinin düşük olduğu görülmektedir. Konuya ilişkin olarak 19.02.2010 tarihli "*Motorlu taşıt sürücü adaylarına yönelik özel öğretim hizmetleri pazarı*"na yönelik hazırlanmış olan Rekabet Kurumu sektör raporunda; talebin artış eğiliminde olduğu, sektörün büyüdüğü, sektörde yasal ve iktisadi (ölçek ekonomisi, marka bağımlılığı, know-how, şebeke etkileri, öğrenme eğrisi, hammadde bağımlılığı vb.) büyüme engeli ile çıkış engelini bulunmadığı belirtilmektedir.

- (17) Mevcut dosya özelinde, Zileliler Sürücü Kursu'nun kapasite (kontenjan sayısı) açısından rakipleri olan teşebbüsler ile yaklaşık aynı büyüklükte olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, pazara yeni bir teşebbüsün girmesinin olası olmasının yanında, pazardaki mevcut rakiplerin de kapasite kullanımını artırarak büyümesi mümkün görülmektedir. Dolayısıyla, verilen sertifika sayısı bazında, Zileliler Sürücü Kursu'nun en yüksek pazar payına sahip teşebbüs olduğu anlaşılmakla birlikte, tek başına bu orandan hareketle, söz konusu teşebbüsün hâkim durumda olduğu sonucuna ulaşmak mümkün değildir.
- (18) Yıkıcı fiyat analizindeki diğer bir aşama ise hâkim durumdaki teşebbüsün incelenen davranışı açısından uyguladığı fiyat ile katlandığı maliyetinin karşılaştırılmasıdır. Dosya kapsamında, Zileliler Sürücü Kursu'nun hâkim durumda olduğu kabul edilse dahi, uyguladığı fiyatların yıkıcı olduğu sonucuna ulaşmak için maliyetlerini karşılayıp karşılamadığının incelenmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, anılan kursun her iki şubesine yönelik olarak 2007-2012 yılları arasında gelir-gider karşılaştırması yapılmıştır.
- (19) Dosya mevcudu bilgilerden, Zileliler Sürücü Kursu'nun Turhal Şubesi'nde 2008 yılı¹ hariç olmak üzere her iki şubede de 2007-2012 yılları arasında kar elde ettiği görülmektedir. Söz konusu şubenin aynı zamanda şehirlerarası ulaşım alanında faaliyet gösterdiği ve bu bağlamda 2007, 2008 ve 2009 yıllarında sırasıyla (.....), (.....) ve (.....) TL gelir elde ettiği de belirlenmiştir. Bu veriler ışığında, gider kalemlerinin alt kırılımlarının elde edilememesi nedeniyle teşebbüsün kaçınılabılır maliyetlerine sağlıklı bir şekilde ulaşmak mümkün olmamakla birlikte, teşebbüsün iddiaların aksine zarar etmediği sonucuna ulaşılmıştır.
- (20) 2011 yılında Zile ilçesi pazarına yeni bir teşebbüsün girdiği ve inceleme konusu dönemde ilgili pazarlardan herhangi bir teşebbüsün çıkmadığı gibi hususlar da dikkate alındığında, Zileliler Sürücü Kursu'nun yıkıcı fiyatlama yoluyla rakiplerini pazar dışına çıkarmaya çalıştığı iddiasının doğru olmadığı kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

- (21) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca şikayetin reddi ile soruşturma açılmamasına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

¹ Ancak yapılan hesaplamalara ulaşım faaliyetine ilişkin gelirlerin yansıtılmadığı, fakat giderlerin ayrıştırılmaması nedeniyle buna ilişkin giderlerin hesaplama dahil edildiği, dolayısıyla Turhal Şubesi'nin 2008 yılındaki zararının bu durumdan kaynaklandığı anlaşılmıştır.